

et innocentes habentur ut omnium peripsema, æstimantur tamquam oves occisionis; eos persequuntur et opprimunt impii: brevi autem justo Dei iudicio hi pauperum, pusillorum et innocentium persecutores æternis tartari addicentur suppliciis; innocentes vero et iusti, si æquanimitè pro Dei gloria persecutiones perpessi fuerint, et si in iustitia sua steterint, in celo cum Ss. Innocentibus æternum præmiabuntur: *beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum celorum.* Timete ergo, o Innocentium persecutores; e contra gaudete, qui persecutionem patimini. *Secunda consideratio* erit de invocatione sanctorum innocentium, qui apud Deum sunt potentissimi: si enim unius sancti, unius angeli, vel etiam unius hominis iusti preces apud Deum acceptæ sunt et efficaces; quantæ virtutis et efficacis apud Deum erunt preces Ss. Innocentium, quorum numerus est ad minus quatuordecim milium, qui omnes iusti et sancti sunt? si etiam duo ac tres in nomine Christi congregati, a Deo obtinent quiddid postulant, quid pro nobis non obtinebunt tot sancti simul congregati, si pro nobis intercedant? Certe, ut ait divus Cyprianus, hi innocentes ita apud Deum potentes sunt, ut veniam et gratiam obtineant iis etiam qui non merentur: *hi, inquit, superni Capitolii senatores et iudices nonnullis veniam obtinent immeritis* (Ubi sup.). Itaque ad eorum accurramus patrocinium, eosque sedulo invocemus et præcipue pro obtinenda peccatorum venia: quia *veniam obtinent etiam immeritis.* Dicebat Cain: *major est iniquitas mea, quam ut veniam merear* (Gen. 4, 13): multi quidem, non minus quam Cain, omni venia indigni sunt, quia gravibus, iteratis et inveteratis inquinantur criminibus. Verum o fratres, quantumvis enormia et antiquata vestra sint scelera, sperate in Domino et ad ejus impetrandam gratiam innocentes martyres invocate; enixe eos rogate, ut pro vobis apud Deum intercedant; iique vobis, licet immeritis, peccatorum vestrorum veniam, gratiam et æternam felicitatem obtinebunt. *Amen.*

DE CIRCUMCISIONE CHRISTI.

CONCIO PRIMA.

Postquam impleti sunt dies octo, ut circumcideretur puer, vocatum est nomen ejus JESUS (Luc. 2).

In veteri Testamento circumcisio lex erat, sacramentum et ceremonia. Circumcisio *lex erat* ad cujus observationem tenebantur omnes Judei; *sacramentum erat*, cujus virtute delebatur peccatum originale (1); et *ceremonia erat*, qua Judei a Gentilibus distinguebantur. Hac quidem lege non ligabatur Christus, qui est rex et legifer noster; ad hoc sacramentum recipiendum non tenebatur Christus, qui est agnus sine macula, omniumque auctor sacramentorum; et probrosæ, necnon duræ huic ceremoniæ minime subdebatur Christus, qui ab omni peccato liber et a peccatoribus totaliter segregatus fuit; nihilominus absque ulla mora, tempore a lege præscripto circumcidi et diro hujus ceremoniæ cultro ferri voluit: *postquam impleti sunt dies octo, ut circumcideretur puer, vocatum est nomen ejus JESUS.* Contemplamur hodie puerum Jesum inter manus ministri illum circumcidentis; ibi præsens aderat sanctus Joseph, qui amare flebat, videns quanta pateretur dilectus Filius; ibi erat et Maria, *que in panno de lino recipiebat sanguinem circumcisionis* (S. Vincen. Ferr. ser. de *Circumc.*); ibi adeamus et nos in spiritu, tantumque mysterium

(1) Circumcisio, ut ait D. Thomas (3 p. q. 63, a. 6) conferebat gratiam et erat meritoria ex opere operante tantum, idest in quantum erat fidei signum de passione Christi futura, non autem ex opere operato, idest ex virtute circumcisionis. Ex quo patet maxime differre circumcissionem a baptismo Christi quoad virtutem delendi peccatum originale. N. E.

mente serio revolvamus, ut ex ejus consideratione spirituale aliquod eliciamus enolumentum. *Ave.*

Quamvis in omnibus divinis mysteriis nobis ab Ecclesia propositis, admirandi, amandi et imitandi rationes facile inveniri possint, S. Bernardus tamen in natali Christi die nos specialiter ad admirationem, amorem et imitationem invitat: *in natiuitate Domini, fratres, habemus quod miremur, quod amemus, quod imitemur* (ser. de Circumcis.). Quod de Christi nativitate dixit Doctor Mellifluis, dicam et ego de ejus circumcissione, in qua mirabilia, amabilia et imitabilia adnoto: in circumcissione enim Christus vocatur Jesus, quod est nomen super omne nomen; *quid mirabilius?* In circumcissione gladio petri feritur Christus et pretiosum pro nostra salute sanguinem effundere incipit; *quid amabilius?* In circumcissione tandem multos eosque pereximios virtutum actus elicit Christus; *quid imitabilius?* Contemplamur ergo nomen quod Christus recipit, sanguinem quem fundit et virtutum actus quos elicit: contemplamur nomen quod recipit *et admiremur*; sanguinem quem fundit *et amemus*; virtutes quas elicit *et imitemur*. In circumcissione 1. Christus vocatur Jesus; *est quod admiremur*; 2. Christus sanguinem fundit; *est quod amemus*; 3. Christus virtutes elicit; *est quod imitemur*.

I PARS.

In circumcissione Christus vocatur JESUS; est quod miremur.

Colluctanti Jacob dixit angelus: *cur queris nomen meum, quod est admirabile* (Gen. 32, 29); quæ verba de Christo supremi consilii angelo explicans divus Bernardinus, ait, ejus nomen ita esse admirabile, ut propheta volens et nesciens explicare mirabilia ejus, quasi subsistens in illo nomine, dixerit: *Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in uniuersa terra* (Ps. 8). Multa quidem mirabilia in sanctis-

simo hoc elucunt nomine; est tamen specialiter quod miremur 1. ejus virtutem et fortitudinem; 2. ejus suauitatem et dulcedinem; 3. ejus fructum et utilitatem.

1. Falleris, inquit divus Bernardinus, qui putasti nomen Jesu non habere virtutem et fortitudinem divinam: habet enim *virtutem admirabilem aduersus daemones* quos fugat, quibus est terribile et ejuis virtute facillime de iis quisque triumphare potest. Lucifer superbia tumescens, dicebat: *In cælum conscendam, super astra Dei exallabo solium meum et similis ero altissimo* (Is. 14, 53); sanctus Michaël cum angelis bonis a Dei partibus stans, contra Luciferum et ejus sequaces fortiter pugnavit, illos debellavit et in infernum præcipitavit: *factum est prælium magnum in cælo; Michaël et angeli ejus præliabantur cum dracone et draco pugnat et angeli ejus; et non valuerunt, neque locus inventus est eorum amplius in cælo et projectus est draco ille magnus* (Apoc. 12). O gloriosum sancti Michaëlis de lucifero et angelis ejus triumphum! jamvero quibus armis et qua virtute Michaël de fortissimis illius hostibus triumphavit? Virtute sanctissimi nominis Jesu. *Existimo*, inquit divus Bernardinus, *quod angeli boni dicebant, vivat Jesus, vivat Jesus et ad vocem hujus nominis daemones resistere non potuerunt, quin de paradisi apice in abyssum caderent* (t. 4, ser. 41). Christo dicebant apostoli: *Domine, etiam daemonia subjiciuntur nobis in nomine tuo*; Christus autem respondit: *Videbam satanam sicut fulgur de cælo cadentem* (Luc. 10, 17, 18). Illa Christi responsio prima fronte ad rem non esse videtur; illam tamen interrogationi optime congruere ait sanctus Bernardinus: *respondit Christus, inquit, videbam satanam sicut fulgur de cælo cadentem, quasi diceret; ne miremini, si in virtute mei nominis expelliitis daemonia, quia in nomine meo fuere expulsa de paradiso, ruendo tamquam fulgur, quod uno impetu descendit*. O quam admirabile est nomen JESU, ejuis virtute Michaël de Luciferi et aliis daemionibus triumphavit! est etiam admirabile, quia sanctissimi hujus nominis virtute et potestate de daemionibus quisque facile triumphare

potest, si illud devote pronunciet et ferventer invocet. Sanctum esse et terribile Christi nomen ait propheta; *sanctum et terribile nomen ejus*. Est sanctum in se et terribile dæmonibus: quum enim sanctum illud nomen pie invocamus, contremiscent et fugiunt dæmones; *nequeunt*, ut ait S. Bernardinus, *damnata tartareæ noctis phantasmata tanti nominis lucem, tantique odoris fragrantiam spurcissimi spiritus illi, atque tantam potestatem JESU Christi nominis sustinere*. Quapropter sic hortatur S. Laurentius Justinianus, *si tentaris a diabolo, JESU nomen edicito et repente gratiam consequeris (de Circumcis.)*. Vel, ut ait sanctus Antonius Paduanus, *cum tentaris a diabolo, dic ei, in nomine JESU, qui imperavit ventis, recede a me et sic victor evades* (serm. Dom. 5 post Ep.). David, acceptis in pera sua quinque lapidibus de torrente, perrexit adversus Goliath Philisthæum, eumque debellavit; sic et nos accipiamus quinque lapides de torrente, id est, quinque literas nominis JESUS et eamus confidenter adversus Philisthæum, seu contra dæmonem pugnaturi, et invocato illo nomine, de infensissimo illo hoste gloriose triumphabimus. *Dic ei in nomine JESU, qui imperat ventis, recede a me et victor evades*. O mirabilem sanctissimi nominis JESU virtutem! O nomen etiam admirabile ratione suavitatis et dulcedinis ejus.

2. Equidem impii, qui lætantur cum malefecerint et exultant in rebus pessimis (Prov. 2), nullam dulcedinem, nullamque consolationem spiritualem percipiunt ex frequenti pronunciatione et meditatione sanctissimi nominis JESU, quia, ut ait sanctus Bernardinus Senensis, delectatio est convenientis cum conveniente; ac proinde, quia Jesus est pax quæ exsuperat omnem sensum, non sapit superbo, qui semper jurgia quærit: quia Jesus est munditia summa, non sapit luxurioso, qui semper mento et corpore quærit in luxuria delectari et involvi: quia Jesus est summa liberalitas, non sapit avaro, qui temporalium insatiabili cupidine flagrat: quia est summe mitis, non sapit turbulento et iracundo: quia est summa lætitia, non sapit acidioso et spiritui tristi: quia est charitas consummata, non

sapit invidioso: quia quoque est temperantia summa, non sapit ingluviei dedito, cujus deus venter est. Cui ergo sapit sanctissimum nomen JESU, cum his omnibus non sapiat? *Sapit*, ut subdit idem S. Bernardinus, *animæ mundæ, animæ sanctæ, animæ charitatè fervidæ: quia talis cum propheta Abacuc dicere potest, ego autem in Domino gaudebo et exultabo in Deo JESU meo*. De sanctissimo nomine JESU sicut de manna Hebræorum loqui possumus; manna enim malis hominibus suave non erat et ideo illud fastidiebant: *anima nostra jam nauseat super isto cibo levisimo* (Num. 21). Justis autem manna erat alimentum suavissimum, et ut in Libro Sapientiæ (16, 20) legitur, erat panis celestis omnem habens suavitatem: *omne delectamentum in se habentem et omnis saporis suavitatem*. Mirabantur manna Judæi, dicentes: quid est hoc? et nobis pariter subest quod sanctissimum nomen JESU miremur, quia non secus ac manna, adorandum hoc nomen non peccatoribus, verum justis est suave. Cum voluptuosi, superbi et alii peccatores illud pronunciant, nauseant super illo; homines justi autem, qui Christum amant et qui ab eo accepta beneficia sæpe recolunt, mirabilem ex sacri illius nominis pronunciatione et meditatione consolationem eliciunt. Tanta extitit interior consolatio divi Pauli sacrum illud nomen pronunciantis, ut de eo dicat divus Hieronymus, quod *superflue et extraordinarie* (in ep. ad Ephes.) illud pronunciaverit. *Dixit superflue et extraordinarie*, quia, ut advertit Genebrardus, divus Paulus in suis Epistolis nomen JESU quingenties usurpat et millies forte illud quotidie proferebat. Divus Augustinus, sancti hujus nominis dulcedinem mirabatur et ex ejus consideratione totus rapiebatur, dicens: *O nomen dulce! nomen delectabile! nomen bonæ spei!* (in Soliloq.). Quanta erat consolatio et quasi ebrietas spiritualis sancti Bernardi sanctissimum illud nomen contemplantis et devote pronunciantis! tanta quidem, ut non nostris, sed ejus solum verbis eam explicare valeamus: *aridus, inquit, mihi est omnis animæ cibus si non oleo isto infunditur; insipidus est, si non hoc sale conditur. Si scribas, non sapit mihi, nisi legero ibi Jesum;*

si disputes, aut conferas, non sapit mihi, nisi sonuerit ibi Jesus. Jesus mel in ore, in aure melos, in corde jubilus. Idem Bernardus illud vocabat *nomen dulce, nomen consolationum*. Tantam in sancta illius nominis pronuntiatione experiebatur suavitatem sanctus Franciscus, ut eo prolato, labia lamberet. Illud divus Bonaventura mel effusum vocabat: *mel effusum nomen tuum* (ser. 4 de Circumc.). Illud mellifluum dicebat sanctus Laurentius Justinianus: *mellifluum nomen Jesu* (ser. de Circumc.). Miramini suavitatem et dulcedinem, sanctissimi hujus nominis, quæ est *dulcedo dulcissima, per quam omnia amara dulcorantur*, ut ait sanctus Augustinus. Miramini hoc nomen etiam admirabile *ratione fructus et utilitatis, quam ex ejus frequenti et devota prolatione elicere possumus*. Varias utilitates ex sanctissimi hujus nominis pia prolatione et invocatione manantes enumerat D. Bernardus: *nihil, inquit, ita ire impetum cohibet, superbiæ tumorem sedat, sanat livoris vulnus, restringit luxuriæ fluxum, extinguit libidinis flammam, sitim temperat avaritiæ: siquidem cum nomino Jesum, hominem mihi propono mitem et humilem corde, qui suo me exemplo sanat et roboret adjutorio* (ser. 15 in Cant.). Doctor Angelicus paucis multis ex pia sanctissimi hujus nominis prolatione venientes fructus complectitur. *Illud nomen, inquit, peccatores justificat, justos letificat, tentatos adjuvat, justis gratiam augmentat et omnes qui ipsum invocant, salvat* (serm. de Circumc.). O mirabiles fructus! quorum præcipuus et qui alios fere omnes includit, est, quod salutem conferat: *omnes qui ipsum invocant, salvat*. Quod quam verum sit constat ex divo Paulo dicente: *Omnis enim quicumque invocaverit nomē Domini, salvus erit* (Rom. 10, 13). Quod de sceleratissimis quibusque etiam in ultime vite periculo versantibus, intelligi debere assertit S. Bernardus: *quicumque, inquit, scelestissimus peccator debite invocaverit in ultimo vite nomen Jesu, salvabitur* (ser. 41). Quis homo scelestior Juda, qui Christum tradidit? Nullus quidem, et tamen perfidus hic traditor si Jesum invocasset, salvus factus esset. Perpendite quomodo loquatur ingratus hic apo-

stolus, cum magistrum suum vendidit: *quid vultis mihi dare, inquit, et ego vobis eum tradam?* (Matt. 26, 13). Judas non dixit, et ego vobis *Jesum* tradam, sed, *ego vobis eum tradam*: si enim dixisset, *Jesum*, et debite sanctum hoc nomen invocasset, salutem consecutus fuisset: *Judas dixit eum, non Jesum, quia sacrum illud nomen oderat, et tamen si illud invocasset, non male periisset* (Eutim. in h. verba). Non salvatus fuisset Judas, si labiis dumtaxat sacrum illud nomen pronuntiasset; si vero illud debite invocasset: veniam obtinisset: non enim dixit D. Paulus, omnis qui ore pronuntiaverit; sed *omnis quicumque invocaverit nomen Domini salvus erit*; omnis quicumque invocaverit *per affectum et debitum cultum*, ut exponit Doctor Angelicus. Omnis quicumque invocaverit *sicut invocari debet, scilicet corde, ore, opere, hic salvus erit*, ut explicat Haymo Episcopus Albertstad. O quam mirabiles sunt fructus et utilitates, quas percipiunt qui sanctissimum nomen Jesu invocant! heu tamen quam pauci illud modo debito invocant! illud blasphemant multi, illud pie et religiose pauci invocant. Proh dolor! in nomine JESU omne genu flecti debet, *coelestium, terrestrium et infernorum* (ad Phil. 2, 10), et plurimi sanctum illud nomen non pie invocant et religiose venerantur, at inaniter proferunt et impie blasphemant. S. Paulus in tertium cœlum raptus, exclamavit, *Jesum amor meus* (S. Bern. Senens.) et subito omnes cives cœli genuflexerunt, adorantes Jesum in nominatione illius; in terra sanctissimum illud nomen raro honoratur et sæpe blasphematur. *Jugiter tota die nomen meum blasphematur* (Isa. 52, 5). Heu! quot contra sanctissimum illud nomen blasphemæ in vicis, in plateis, in cauponis et in foris quotidie proferuntur! O quot homines impii nomen tanta veneratione dignum, vel ex prava consuetudine, vel ex malitia, passim et ubique blasphemant! o quam magna est duritia et ingratitude hominum sic blasphemantium! o quanta hebetudo et inertia parentum et magistratum non corripientium filios et subditos sacrum illud nomen blasphemantes? *Si quempiam in foro blasphemantem audieris, inquit Chrysostomus, avidè increpa, et si verbera infligere oportet, ne recuses*,

ipsius faciem alapa percutere, contere os ipsius, percussione manuum tuam sanctifica (ad pop.). Non est blasphemandum sanctum illud nomen, sed admirandum, sed honorandum et ferventer in omni loco, omni tempore et in omnibus actionibus est invocandum: *Jesum voca, Jesum invoca* (S. Bern.). Adhærendum consilio S. Laurentii Justiniani Sermone de circumcissione dicentis: *Si tentaris a diabolo, si ab omnibus hominibus opprimeris, si conficeris egritudine, si doloribus fatigaris, si blasphemix seu desperationis agitaris spiritu, si concuteris formidine, si dubietate pulsaris, Jesu nomen edicito. In arduis, in periculis, in terroribus, in domo, in via, in solitudine, in fluctibus, ubicumque extiteris, Salvatoris profer nomen, non ex ore tantum, sed etiam ex corde.* Ecce quæ de admirabili nomine Jesu, quod hodie recipit Christus, nobis dicenda erant; nunc de pretioso sanguine, quem fundit, nobis instituendus est sermo.

II PARS.

In Circumcissione Christus fundit sanguinem, est quod amemus.

Sanguinis guttæ, quas in circumcissione fundit Christus, sunt quasi rubentes gemmæ et coelestes margaritæ, topazii, chrysolitis et smaragdus pretiosiores: *omni pretio superior est sanguis Christi* (S. Basil. in Ps. 47). Tanti erant pretii, ut unica gutta illius sanguinis quem in circumcissione fudit, ad redimendum genus humanum fuisset sufficiens. *Modica sanguinis gutta, propter unionem ad Verbum, pro redemptione totius generis humani sufficisset (Extr. Unigenitus de pæn. et remiss.).* Pro redemptione unius animæ, terra, mare, totus denique mundus sufficiens pretium non esset; at sanguis Christi tanti est pretii et valoris, ut toti orbi redimendo unica ejus gutta fuisset satis. Est igitur quod amemus Chri-

stum, qui in circumcissione pretiosum hunc sanguinem 1. fudit pro nobis; 2. fudit prompte; 3. fudit libere.

1. Laudandus apud plerasque nationes mos inolevit, ut amici initio anni, fausta sibi invicem deprecantes exordia, vicissim sibi munera impendant; Christus autem urbanæ huic quasi se cooptans consuetudini, nobis summi pretii munus donavit, nempe pretiosum sanguinem, quod hodie pro nostra salute fudit. Hac die dedit illi Pater æternus sanctissimum nomen Jesu, quo nullum sanctius, nullum nobilius et nullum eminentius: *donavit illi nomen, quod est super omne nomen (ad Philip. 2, 9)*; ille vero dedit nobis munus, quo nullum pretiosius, suum scilicet sanguinem, quem in circumcissione pro nostri amore et nostra salute profundere cepit: *dum circumciditur pæer, inquit Augustinus, cepit operari salutem nostram, immaculatum pro nobis sanguinem fundens* (ser. 11 de temp.). In hunc mundum venit Christus, ut spirituali sponsalio nostras sibi animas copularet; sponsus autem fuit sanguinum, qui tanto animarum nostrarum arsit amore, ut proprium sanguinem pro illarum salute in circumcissione profundere inceperit: *cepit operari salutem nostram, immaculatum pro nobis sanguinem fundens*. Propter quod cum Christus ita nos dilexerit, ut suum pro nobis sanguinem fuderit, est certe quod eum diligamus. De quibusdam falsis diis in Libris Regum (III, 18) legitur, quod a suis cultoribus sanguinem efflagitaverint et exegerint: unde hi *incidebant se juxta ritum suum cultris et lanceolis, donec perfunderentur sanguine*. Non sic Deus noster, sicut dii eorum: ipse nostrum non jubet nos effundere sanguinem; tanto nos prosequitur amore, ut suum pro nostra salute cultro circumcissionis extrahi et profundere voluerit: quæ potior ratio eum amandi quam quod suum pro nobis sanguinem fuderit? Subest et alia illum diligendi ratio, quia nempe *suum sanguinem pro nobis fudit prompte*.

2. Consueverunt summi Pontifices et reges in sui pontificatus et regni primordio aurea, vel argentea numismata projicere et pretiosa multa dona in signum gaudii liberaliter largiri; Christus similiter summus sacerdos et rex regum, ubi primum

in hunc mundum ingressus est, donum pretiosissimum nobis dedit, scilicet sanguinem suum: *bonum aurum sanguinis Christus dives ad pretium profluens ad lavandum omne peccatum* (S. Ambr. in Ps. 35). Amoris est cito benefacere amato; amor enim, sicut et gratia, nescit tarda molimina; et qui bene amat, cito dat. Hujus autem naturæ extitit amor Christi primitias sui sanguinis in circumcissione fundentis: tanto etenim erga homines amore afficitur, ut octavo a sua natiuitate die purpureum et divinum suum sanguinem effundere incipiat. Videte, inquit divus Bernardus, quanta celeritate pretiosum hoc sui sanguinis munus in infantili ætate nobis donavit: *vide quam paratus et promptus sanguinem effundere, circumcissus prompte octavo die* (tract. de Pass. Dom. 2). Hoc quidem videndum, hoc serio ponderandum, atque ex tanti beneficii consideratione ad Christum amandum moveri debemus et induratum haud dubie censendum cor illius, qui non amabit Jesum, qui ita nos dilexit, ut in primis vitæ suæ diebus, festinanter pro nobis sanguinem suum effuderit. Cajus Caligula a subditis suis donativum postulavit offerendum sibi prima mensis Januarii die: quod ita liberaliter subditi præstitere, ut facili negotio rex ingentem pecuniam coacervavit. Quo ita hilaris factus est, ut jubilans et tripudians inter pecunias nudis pedibus incesserit. Longè alia extitit Regis nostri recens nati indoles: ipse enim non venit, ut nostris nos spoliaret bonis, at nobis miseris, nobis ingratis, nobis indignis, prima Januarii die et in infantili ætate pretiosum suum nobis dat sanguinem, ut nos divites et regni cœlestis hæredes efficiat: idcirco ardentem amandus est, quia sanguinem suum tam prompte et festinanter pro nobis effudit. Amandus est etiam Christus, quia in circumcissione sanguinem suum pro nobis effudit libere.

3. Cum infantuli ægrotant, nonnumquam eorum nutricibus vena aperitur et pharmaca propinantur, ut sic lac reddatur purius, quod tamquam medelam morbis sugentes pueri, perfectam valetudinem consequantur. Magna erat ægritudo nostra, lethifera nostra infirmitas; Christus autem tamquam sedula

putrix, quasi nutritus Ephraim, nos ubere lactavit, nos inter brachia portavit et ad nostram omnium salutem, ut circumcissionis gladio sibi educeretur sanguis, se libere obtulit; non enim ex necessitate, sed voluntarie et libere hodie circumcidi et pro nobis sanguinem fundere voluit. In passione Christus sanguinem ex precepto sibi imposito effudit: *sicut mandavit mihi Pater, sic facio*; in circumcissione ex mera liberalitate absque ulla precepti necessitate, voluntarie suum fudit sanguinem (1). Unde licet maximus sit amor Christi in cruce pro hominibus sanguinem effundentis, major adhuc erga homines ejus in circumcissione fuisse videtur amor, quia amor in opere meræ liberalitatis, quam in opere obligationis illustrior et ardentior apparet. Cum ergo Christus ita nos dilexerit, ut pro nobis sanguinem suum voluntarie et libere effuderit, est certe quod illum ardentissime diligamus. Populo Israël dicebat Deus, quod illum dilexerit: *dilexi eos, dicit Dominus*; illi autem a Deo petebant, in quo eos dilexerat: *et dixisti: in quo dilexisti nos?* (Malac. 1, 2). In multis quidem eos Deus dilexerat et maximo certe eos prosecutus erat amore; eos namque creaverat, a servitute Ægypti eos eduxerat, in populum suum elegerat, multisque aliis eos beneficiis affecerat; tamen majora nobis Deus amoris sui testimonia prebuit; quia assumpta humana carne, pro nobis a primis vitæ suæ diebus sanguinem suum libere et voluntarie fundere voluit. Videte quam ardentem a nobis diligendas qui tanto nos prosecutus est amore: *nos ergo diligamus Deum, quoniam Deus prior dilexit nos* (1 Joa. 4, 10). Diligamus eum non verbis solum, sed operibus;

(1) Nescio quid minus voluntarii habeatur in passione quam in circumcissione Christi; profecto de illa disserens Servator, ait: *potestatem habeo ponendi eam (animam), et potestatem iterum sumendi eam* (Jo. 10). Cum vero subdit: *hoc mandatum accepit a Patre meo*, hujusmodi mandatum non minus passionem respicit, quam cetera opera redemptionis, totamque suæ vitæ seriem, prout docet D. Paulus (ad Hebr. 10): *Ingressiens mundum dicit:..... corpus aptasti mihi... ecce venio; in copite libri scriptum est de me: ut faciam, Deus, voluntatem tuam.*

non fecte, sed vere: *non diligamus verbo, neque lingua, sed opere et veritate* (ib. 3, 18). Amoris figuram inter Mercurium eloquentiæ deum et Hærculem fortissimum collocare solebant antiqui, ut ostenderent, quod veri amatores, non solum eloquentiæ verbis, verum etiam fortissimis et generosissimis operibus suum testabantur amorem; itaque non verbo tantum, etiam sanctis operibus Deum diligamus; *non diligamus verbo, neque lingua, sed opere et veritate*. Omnia sancto Augustino clamabant, ut Deum diligeret: *cælum et terra, et omnia quæ in eis sunt, undique mihi dicunt, ut amem te, Domine* (Conf. 2, 10). Omnia pariter nobis clamant, ut Deum amemus; et nova hodie auditur vox, quæ nos ad eum diligendum invitat, vox scilicet sanguinis, quem Christus in circumcissione fudit; eum itaque diligamus, non verbo solum, *sed opere et veritate*. Christus pro nobis fundit sanguinem, *est quod amemus*. Christus demum in circumcissione multos virtutum actus elicit; *est quod imitemur*.

III PARS.

In circumcissione Christus virtutes elicit; est quod imitemur.

Ex Dei mandato in introitu tabernaculi speculum et aquam posuit Moyses, ut antequam ingrederentur sacerdotes, maculas vultus adnotarent in speculo, easque aqua lavarent (Ex. 18). Sic sancta Ecclesia divinitus edocta, prima anni die, quæ est quasi totius anni introitus, aquam nobis proponit et speculum; aquam vocabo pretiosum Christi sanguinem, quem non secus ac aquam libere effudit: *sicut aqua effusus sum* (Ps. 21); et speculum dicam splendidas ejus virtutes, quas contemplari et imitari debemus, et præcipue ejus obedientiam, humilitatem et patientiam: 1. *ejus obedientiam*, qua nulla reperitur perfectior; 2. *ejus humilitatem*, qua nulla profundior; 3. *ejus patientiam*, qua nulla fortior.

1. *Nihil perfectius, nil salubrius, nil utilius, nil laudabilius, nil securius, nil quietius pro bona conscientia et pace cordis habenda, quam omni hora, sine contradictione, sine mora, sine fictione, sine versione, prompte et libenter obedire* (Thom. a Kemp. ser. 18 ad nov.); hanc autem promptam et voluntariam obedientiam nos docet Christus, cum prompto et voluntarie legi circumcissionis se subjicit; Christus enim, ut Deus, essentialiter erat ab omni alio independens, ac proinde obedire non poterat; ideo factus est homo, ut obedire posset. Licet autem ut homo obedire posset, non tamen obedire tenebatur circumcissionis præcepto, cum ex fide constet, eum peccatum originale non contraxisse, ac propterea minime ligari præcepto circumcissionis ad hujusmodi peccatum delendum institutæ; nihilominus præceptum illud tempore a lege præscripto observare voluit, ut suo nos exemplo Dei et Ecclesiæ mandatis obedire doceret; voluit Christus circumcisci, inquit Doctor Angelicus, *ut obediendi virtutem nobis suo commendaret exemplo: unde et octava die circumciscus est, sicut in lege erat præceptum*. Miratur divus Bernardus, quod Christus circumcisci voluerit, ac in sermone de circumcissione sic Christum interrogat: *ad quid tibi, Domine Jesu, circumciscio, qui nec peccatum fecisti, nec contraxisti? quod non feceris, ætas manifestat; quod non contraxeris, multo certius probat Patris divinitas et Matris integritas*. Huic interrogationi respondet divus Thomas, dicendo, Christum severæ circumcissionis legi voluisse submitti, ut Dei et Ecclesiæ mandatis nos obtemperare doceret: *Christus, inquit, circumcissionem suscepit eo tempore, quo erat sub præcepto et ideo sua actio in hoc est nobis imitanda, ut observemus ea quæ sunt nostro tempore in præcepto: itaque si tanta fuit Christi obedientia, ut prompte et voluntarie obtemperaret præcepto, ad quod observandum non tenebatur, ejus exemplo saltem moveamur ad Dei et Ecclesiæ præceptis obtemperandum. Debemus etiam ejus humilitatem imitari*.

2. Quamvis semper et ubique humillimus extiterit Christus, nunquam tamen se tam alibi, quam in circumcissione demisit;

dum enim in aliis omnibus mysteriis inter humiliaciones ali-
quid gloriæ et majestatis ejus eluxit, omne decus et gloriam
suam in circumcissione laterè voluit. Profundam suam humili-
tatem in stabulo nascens et in præsepio recumbens manifestat
Christus, verumtamen illic eum angeli ut Deum agnoscent
et reges Magi eum procedentes adorant. Christus præsen-
tatur in templo ut vilis pauperculus, et tunc Anna et Si-
meon palam ejus magnalia enarrant. Plurimum Christus suam
deprimit majestatem et ostentat humilitatem, cum in Jor-
dane aqua baptismali ablui et Joanni, ut baptismatis ministro
subjici voluit, tunc vero apparuit Spiritus Sanctus sub specie
columbæ, ut columbinæ ejus innocentie testimonium perhiberet
et audita est vox Patris æterni agentis: *hic est Filius meus
dilectus* (Matth. 5, 17). Christi in deserto satanae tentationibus
se permittentis non parva fuit humilitas; verumtamen missi
sunt de cœlo angeli, qui ei ministrarent: *et angeli ministra-
bant illi* (Marc. 1, 13). Quam maxime se demisit Christus, cum
a Judæis se tamquam reum capi permisit: ille tamen suam pa-
tefecit omnipotentiam et satellites unico verbo humi proster-
nens, et abscissam a Petro Malchi auriculam mirabiliter resti-
tuens. Christus tandem suæ humilitatis portentosum præbuit
documentum, cum inter duos latrones cruci affigi passus est;
illic tamen eum omnium creatorem testantur sol, qui ob-
securatur, aër qui tenebrescit, terra quæ contremiscit, velum
templi quod scinditur, sepulchra quæ panduntur, saxa quæ
rumpuntur et homines qui clamant: *vere hic homo Filius Dei
erat* (Marc. 15, 39). Unde sola superest circumcisio, in qua nil
nisi humilitas apparet absque ulla gloriæ et majestatis Christi
mixture; tunc enim non obscuratur sol, terra non concutitur,
reges non adorant, nec aliquod videtur signum, quo Christi
majestas manifestetur; tunc totaliter despicitur: *repulisti et
despexisti Christum tuum* (Ps. 88). O profundissimam Chri-
sti humilitatem! quæ quidem in hoc potissimum elucescit,
quod in circumcissione formam peccatoris præferre voluerit:
*in circumcissione non solum habet formam hominis, sed
formam peccatoris* (D. Bern. ser. de Circ.). Christus, qui ut

Verbum, ab æterno Deus erat, in Incarnatione se maxime hu-
miliavit, cum se hominem fecit, sed major adhuc ejus in cir-
cumcissione extitit humilitas; quia tunc prætulit *formam pec-
catoris*; instituta enim erat circumcisio, ut esset remedium
contra peccatum originale; ideo cum Christus circumcisus est,
homo peccator visus et æstimatus est: *in die Nativitatis,
cum esset Deus, apparuit inter homines homo factus; in
die Circumcisionis homo peccator apparuit, cauterio pec-
catoris adustus* (S. Thom. a Vill. serm. de Purif.). O mi-
rabilem Christi humilitatem! quam adhuc exaggerat sanctus
Bernardus, dicens, quod latronis stigmate notatus et adustus
fuerit: *insignitur quodam cauterio latronis* (Ubi sup.). Quasi
latro fuerat Adamus, qui fructum a Deo ipsi prohibitum
furatus erat; instituta est circumcisio, tamquam cauterium,
quo notabantur hujus latronis filii, qui peccatum originale con-
traxerant; profuso autem hoc caractere insigniri voluit Chri-
stus, non secus ac si fuisset latro et homo peccator. O per-
eximiam Christi humilitatem! quam quidem imitari tenemur,
quia *despectus apparuit, ut superbum non esse hominem
doceret humilis Deus* (S. Greg. Mor. 34, 21). Christus in
circumcissione non loquitur, tantum ejus humilitas loquitur;
non verbis, sed factis dicit nobis, ut humilitatem sectemur: *di-
scite a me, quia mitis sum et humilis corde* (Matth. 11).
Cum ergo tanta sit ejus humilitas, ut peccator videri et cen-
seri velit, superbiam detestemur et humilitati acquirendæ insi-
stamus; *sed est etiam quod ejus patientiam imitemur*.

3. Maxima fuit Christi in cruce pendentis patientia; tunc
enim vere vir dolorum extitit virtute patientiæ saginatus.
Quod autem mirum est, ab ipsis incunabulis hæc eadem virtus
in Christo enituit; et quasi parum esset intra dura præsepia,
frigoris et alia multa incommoda pati, ut graviora pateretur,
circumcidi voluit; et ut adhuc excellentius patientiæ nobis
præberet exemplum, non ferro, sed petriño gladio ferri eligit;
licet enim, ut docet Doctor Angelicus (3, p. q. 70, a. 3), cir-
cumcisio necessario fieri non deberet cum cultellis petrinis,
Christus tamen non *repulit cultrum lapideum*, inquit D. Ber-

nardus; et ut ait D. Augustinus, *petra erat Christus, unde circumcissionis cultellus petrinus fuit*. O quantus fuit dolor Christi pueruli, cum tam diro gladio circumciscus est! quanta pariter ejus fuit patientia! Patientia, ut ait Joannes Gerson, *est voluntaria portatio, vel sufferentia cujusque adversitatis* (serm. 3 pro Def.); unde licet alii pueri in circumcissione paterentur, non tamen iis patientiæ virtus inerat, quia cum rationis usu carerent, non voluntarie et libere, verum veluti pecudes stolidæ, dolores tolerabant; Christi autem patientia fuit maxima, quia licet circumcissionis præcepto non ligaretur, voluntarie et libere huic se subdidit, voluntarie dolores a cultro petriño causatos acceptavit, imo et graviores perferre optavit. *Ille patiens est*, inquit Albertus Magnus, *qui non solum molestias illatas patienter tolerat, sed etiam inferendas desiderat* (Parad. an. 1, 4). Talis autem extitit Christi in circumcissione patientia; dum enim circumcissionis dolores pateretur, ad crucis passiones respiciebat, eas amebat, totoque corde desiderabat. Unde aliquas pretiosi sui sanguinis guttas in circumcissione dedit, quasi arrham illius quem abunde fusurus erat in cruce et quasi hominibus diceret: nunc aliquas pretiosas mei sanguinis guttas libens effundo, ut sciatis, quod totum sanguinem in cruce pro vestri salute profundere proptem. O mirabilem Christi patientiam! quam quidem imitari oporteret; Christus enim passus est, ut nos ad patientiæ et tribulationum amorem alliceret: *Christus passus est pro nobis, nobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus* (1 Pet. 2, 21). Jamvero heu! plerique jejulare, vigilare et alia quævis pro Christo pati refugiunt. Multi et fere omnes voluptatibus corporis indulgent; paucissimi Christum humiliant et pro nobis gravia patientem imitari volunt. Attamen sciant omnes, quod nisi passionem Christi participes fuerint, gloriæ etiam ejus participes non erunt: *scientes, quod sicut socii passionum estis, sic eritis et consolationis* (2 Cor. 1, 7). Dicite ergo cum divo Hieronymo: *quid mihi et voluptati, quæ brevis perit? nolo illi subjacere* (ep. 22 ad Eustoch.). Ne subjaceatis voluptatibus, quibus diabolus capit animas: otiositas

et voluptas sunt arma hostis antiqui ad miseræ animas captivandas (S. Anton. 3, p. 9, 14). Ne subjaceatis voluptatibus corporis, quæ sunt omnium malorum causa: *malorum metropolis est voluptas* (Damasc. parall. 3, 28). Ne subjaceatis voluptatibus, quæ mortem animæ inferunt: *mortis fabricatrici est voluptas* (Lactant. de div. inst. 1). Ne subjaceatis tandem voluptatibus carnis, quæ ad tartara ducunt: *voluptas gehennæ via est* (S. Basil. Seleuc. or. 27); e contra ablegatis omnibus illicitis voluptatibus, Christi patientiam et alias virtutes imitami, ut æternas paradisi voluptates aliando obtineatis. Amen.

CONCIO SECUNDA.

Postquam impleti sunt dies octo, ut circumcideretur puer, vocatum est nomen ejus JESUS (Luc. 2).

Quamvis circumcissionis legi nullo pacto subderetur Christus, corporaliter tamen circumcidi voluit, ut nos de spirituali circumcissione perficienda moneret. Circumcissionem legalem et materialem ipse suscepit et abrogavit, spirituales a nobis exigit, ejusque adimplendæ nobis onus imposuit: *nos circumcidi necesse est, non litera, sed spiritu* (S. Ber. ser. 1 de Circumc.). Verum est, quod cultro petriño jam circumcidi non habet christianus; spirituali tamen gladio quidquid in semetipso scelerosum et impurum repererit, generose resecat et abscondat necesse est. Unde cum de emendis gladiis discipulos suos Christus monerit: *qui non habet, vendat tunicam suam et emat gladium* (Luc. 22, 36), etiam a quolibet christiano emendus et sumendus est gladius, ut veterem in seipso jugulet hominem et ut *circumcissione non manufacta* (ad Colos. 2, 11) et to-

taliter spirituali, semetipsum circumcidat. De circumcissione hac spirituali jam nobis est disserendum. *Acc.*

Tria in homine distinguit D. Paulus, animam scilicet, spiritum et corpus, *ut integer spiritus vester et anima et corpus sine querela* (1 Thess. 5, 23). Ipse *per animam* intelligit animæ substantiam, quæ essentialiter spiritualis est; *per spiritum* intelligit etiam ipsam animam non secundum suam substantiam, ast secundum cogitationes et affectus suos, quam sub hoc respectu vocare solemus cor hominis; postremo *per corpus* intelligit illam hominis partem materialem, quæ simul cum anima ipsi unita totum hominem componit. Nos autem et anima et corde et corpore sanctos esse exoptat divus Paulus, dicens: *Deus pacis sanctificet vos per omnia, ut integer spiritus vester et anima et corpus sine querela in adventu Domini nostri Jesu Christi servetur*. Totalis autem hæc animæ, cordis et corporis sanctificatio sine spirituali circumcissione fieri nequit; in anima enim resident peccata, in corde nascuntur affectus ad peccatum, et in corpore motus inordinati ad peccatum allicientes insurgunt; propterea ut sancti simus, circumcissio spiritualis in anima, in corde et in corpore fieri oportet; ab anima abscindi debent omnia peccata; a corde abjiciendi sunt omnes affectus ad peccatum, et a corpore ablegandi motus inordinati, qui ad peccatum trahunt. Circumcissio animæ fit gladio penitentiae; circumcissio cordis gladio meditationis, et circumcissio corporis gladio mortificationis. Unde, ut totaliter fiat circumcissio spiritualis, abscindi debent omnia peccata, omnes affectus ad peccatum et omnes motus inordinati carnis nostræ trahentes ad peccatum: 1. abscindenda sunt omnia peccata, *ecce circumcissionem animæ*; 2. abscindendi affectus ad peccatum, *ecce circumcissionem cordis*; 3. abscindendi motus inordinati carnis nostræ, *ecce circumcissionem corporis*. Prima circumcissio fit *gladio penitentiae*: secunda fit *gladio meditationis*: tertia fit *gladio mortificationis*. En tres hujus orationis partes.

I PARS.

Abscindenda sunt omnia peccata gladio penitentiae.

Triplex in lege nova habetur circumcissio spiritualis, inquit Hugo cardinalis (in c. 2 Luc.); alia scilicet penitentium, alia religiosorum et alia martyrum. *Penitentes* se ab omnibus peccatis et circumstantiis peccatorum circumcidunt. *Religiosi* propter Christum, non solum peccata, verum et superflua a se abjiciunt, dum temporalibus cunctis valedicunt, nihil proprium retinentes et dicentes cum D. Paulo: *habentes alimenta, et quibus tegamur, his contenti simus* (1 Tim. 6, 8). Tandem *martyres* non solum peccata et superflua, etiam necessaria a se amputant, dum corpora sua propter Christum morti exponunt. Quam circumcissionem optabat D. Paulus, dicens: *infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?* (Rom. 7, 24). Ad triplicem hanc circumcissionem haudquaquam adstringuntur omnes christiani; dum vero superflua et necessaria cum religiosis et martyribus relinquere non tenentur, saltem cum penitentibus a se omnia peccata eliminare debent. *Circumcissio christiana*, inquit sanctus Hilarius, *est totos nos emori peccato*. Et, ut ait Origenes (hom. 3 sup. Gen.), *manus circumcidendæ sunt a rapinis et ad sola Dei opera pandendæ: pedes circumcidendi sunt, ne veloces sint ad effundendum sanguinem et ne intrent in concilium malignantium, verum ut tantum pro mandatis Dei circumeant: oculi circumcidendi, ne concupiscant aliena, ne videant mulierem ad concupiscendum: gustus circumcidendus, ut sive comedat, sive bibat, ad gloriam Dei, ut ait apostolus, manducet et bibat: odor circumcidendus est, ut Christi bonus odor simus et in operibus misericordiæ odorem suavitatis queramus. Omnia tandem peccata, sive ex gustu, sive ex visu, sive aliunde procedant, sunt penitus rescindenda: circumcissio christiana est nos totos emori peccato*. Omnia peccata fiunt, aut cogitatione, aut verbo, aut opere: *peccavi nimis cogita-*

lione, verbo et opere; circumcisio autem spiritualis omnia, sive cordis, sive oris, sive operis peccata abigit; hæc sunt præputia impura quæ circumcidit: *circumcisio spiritualis*, inquit Macharius Abbas, *amputat impurum præputium peccati* (hom. 45). Ex corde prodeunt cogitationes prævæ et desideria illicita, quæ solite auferenda sunt; *auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis* (Isa. 1). Ex ore procedunt scurrilitates, maledicta, mendacia, blasphemie, perjuria et alia multa verba illicita, quæ, ut ait apostolus, ab oribus nostris sunt removenda: *omnis sermo malus ex ore vestro non procedat* (Eph. 4. 29). Manibus fiunt tactus impudici, furta, rapinæ, cædes et alia multa opera mala, quæ etiam tollenda sunt; omnia tandem peccata tamquam præputia impura sunt circumcidenda, et ut ait Doctor Seraphicus, ea circumcidenda sunt gladio penitentiae: *circumcisio spiritualis fit a præputio nequitie instrumento penitentiae* (ser. de Circum.). Angelus Domini occidere voluit Moysen, cujus incircumcisus erat filius: *occurrit ei Dominus et voluit occidere eum* (Exod. 4. 24). Sephora autem Moysis mulier acutissimam sumens petram, circumcidit filium suum. Filius incircumcisus, ut explicat Doctor Seraphicus, est malus christianus; petra vero gravem et duram penitentiam significat; hæc *acuta* fit per contritionem; *acutior*, si addas confessionem; *acutissima*, si adjungas satisfactionem. Vis circumcidi spiritualiter? tolle omnia peccata tua, eaque petri et duro penitentiae gladio circumcide: *circumcisio spiritualis fit a præputio nequitie, instrumento penitentiae*. Ita necessario oportet, ut peccator sua penitentiae gladio circumcidat peccata; quæ nisi circumciderit, gravissima et acutissima Dei sententia erit feriendus: *si penitentia acuta non te circumcideris, sententia acuta circumcideris*. In die judicii de ore Dei acutissimus egredietur gladius: *de ore ejus gladius utraque parte acutus*; hic gladius acutus, qui ex ore Dei prodibit, est terribilis sententia, quam adversus incircumcisos peccatores feret, dicens: *discedite a me maledicti in ignem æternum*. O terribilem sententiam! o gladium acutissimum! Vis, o peccator, a formidanda hac declinare sen-

tentia? vis acutissimi hujus gladii lethales ictus devitare? Circumcide impura peccatorum tuorum præputia: *si penitentia acuta non te circumcideris, sententia acuta circumcideris*. Omnia peccata venialia sunt quidem circumcidenda, tum quia disponunt ad mortale, tum quia Deo injuriam inferunt, tum quia devotionis fervorem minuant; verum penitentiae gladio sunt præsertim rescindenda omnia mortalia: qui enim ea non circumciderit, in die judicii duram Dei sententiam subibit et in ignem inferni æternum cruciandus projicietur. *Visitabo*, inquit Deus, *super omnem qui incircumcisum habet præputium* (Jerem. 9. 2). Visitabit Deus omnes peccatores, qui per penitentiam impura peccatorum suorum præputia non circumciderint; visitabit eos, ut peccata eorum examinet, ponderet et severe puniat. O avare, qui vi et fraude aliena rapuisti! O luxuriose, qui veneris et illicitis voluptatibus tuam toties carnem fœdasti! O hypocrita, qui sub angelici vultus specie diabolicam tegis animam! O vos omnes, qui vestra per penitentiam peccata delere nec minimum curatis! visitatoris munere, erga vos aliquando fungetur Deus; *visitabo super omnem, qui incircumcisum habet præputium*; visitabit vos Deus, et ut ait D. Bonaventura, ad æterna vos ignis tartarei supplicia damnabit: *in visitatione incircumcisorum istorum injunget penitentiam, non panis et aque, sed ignis æterni*. O peccator, cum pro commissis peccatis ut Deo satisfacias, te sapiens jejunare jubet confessarius, turbaris; cum tibi aliqua in pane et aqua facienda imponit jejunia, ingemiscis, et illum plus quam par est, severum esse arbitraris; jamvero scito quod nisi tua per penitentiam deleveris crimina, se adversum te duriores exhibebit Deus; nam in die judicii non semel, aut bis in pane et aqua jejunandum, sed ad æterna tartari supplicia te condemnabit: *injunget penitentiam, non panis et aque, sed ignis æterni*. Propterea, o peccatores, omnia peccata mortalia per penitentiam abscondite. Peccastis? penitentiam agite; peccastis? duro penitentiae gladio omnia vestra scclera enecate; peccastis? omnes iniquitates vestras acuto contritionis, confessionis et satisfactionis cultro circumcidite, ut formidan-

dam ignis aeterni penitentiam vitare valeatis. Ecce circumcisonem animae: *nunc de circumcissione cordis verba faciamus.*

II PARS.

Abscindendi sunt affectus ad peccatum gladio meditationis.

Ab onere circumcissionis judaicae nos liberi ad spirituales cordis circumcissionem perficiendam adstringimur: ut enim ait S. Cyprianus: *nec jam truncationem præputii Evangelium imperavit, sed circumcissionem cordis* (ser. de Circum.). Non solum ab anima tollenda sunt omnia peccata, a corde etiam omnes affectus ad peccatum sunt removendi: hæc sunt præputia impura, quæ circumcidere debemus: *circumcidimini Domino et auferte præputia cordium vestrorum* (Ier. 4, 4), inquit Spiritus Sanctus; et hæc circumcisio, si credamus Eusebio Emisseno, ita est ad salutem necessaria, ut salvari nequeat qui pravos quoque ad gravia peccata affectus e corde suo non abstulerit: *quicumque in corde circumciscus non fuerit, salvari non poterit* (Ser. in die circ.). Christus circumciscus nomen Salvatoris accepit: *vocatum est nomen ejus Jesus*. Simili modo, ut quis salvari valeat, et ut nomen salutis accipiat, circumcisci debet spiritualiter, ita quod e corde suo omnes affectus ad peccatum tollat: *nos circumcisci necesse est et sic nomen salutis accipere* (S. Bern. ser. 1 de Circ.). Sicut enim ante circumcissionem nomine carebant pueri Hebraeorum, ita et nomine salutis carent qui spirituali circumcissione omnia e cordibus suis vitia, omnesque pravos ad peccatum affectus haud sustulerint: *quicumque in corde circumciscus non fuerit, salvari non poterit*. Sedulos nonnunquam et ingeniosos reperiri est viridariorum et hortorum cultores, qui in myrto, hyssopo, vel aliis herbis nomina *Jesu* vel *Mariae* figurant; ut autem hi characteres et hæc nomina non deleantur, herbisque crescentibus non obruantur, eas frequenter evellere et amputare solent. Sic etiam Deus animam corpori nostro

tanquam moderatricem et horti cultroem infudit, ut quemadmodum Adam olim paradysum, sic etiam ipsa sylvescentem cordis nostri terram colat et expuret, spinasque ac tribulos vitiorum in eo exurgentium evellat. In cordibus autem nostris nomen salutis insculpsit et exaravit Spiritus Sanctus, cum baptizati sumus: ne igitur hoc deleatur nomen, et ut salvari queamus, nascentes vitiorum vepres et exurgentes pravos quoscumque ad peccatum affectus tollere et circumcidere debemus. *Quicumque in corde circumciscus non fuerit, salvari non poterit*. Momentanea est vita nostra in hoc mundo, et e contra aeterna vita Beatorum in cælo: *justi autem in perpetuum vivunt*. Aeternam hanc justorum vitam omnes ambiunt, eam assequi cupiunt omnes, omnesque salvari saltem inefficaciter optant; jamvero nullus incircumciscus salvabitur, nullusque vitam aeternam consequetur, nisi prius e corde suo pravos ad gravia peccata affectus avulerit: ut enim loquitur Spiritus Sanctus, corda nostra circumcidenda sunt, ut possimus vivere in aeternum: *circumcidet Dominus cor tuum, ut possis vivere* (Deut. 10, 6); nostra non vult Deus nos circumcidere corda ad hoc ut possimus in hoc mundo vivere; verum ut explicat S. Bonaventura, ad hoc ut in terra viventium, seu in cælo, in aeternum vivere valeamus: *ut possis vivere, utique spiritualiter et aternaliter: vivere enim in terra viventium consequeris per circumcissionis beneficium* (Ubi sup.). Et ratio est, quia ejusdem nature, ejusdemque sunt malitiæ actus externus et affectus ad ejusmodi actum: si peccat quis mortaliter occidendo hominem; peccat etiam similiter qui habet affectum et voluntatem occidendi hominem, licet revera illum non occidat: si peccat mortaliter, qui adulterium committit, peccat etiam mortaliter qui affectum et voluntatem habet adulterium perpetrandi. Unde, sicut non salvabitur qui externa omnia peccata mortalia non circumcidet, sic etiam minime salvabitur qui omnem affectum ad peccatum mortale non circumcidet. Desine ergo, o peccator, concupiscere alterius uxorem; circumcide et absconde e corde tuo affectum ad usuras, ad rapinas, ad adulteria, ad sacrilegia et ad omne opus malum: *derelinquat*

impius viam suam, et vir iniquus cogitationes suas (Isa. 55, 7); peccator non solum ab omni peccato et a via iniquitatis declinare, omnes etiam cogitationes et affectus ad peccatum abscindere debet. Necesse est, ut relinquat vir nobilis affectum ad immodicas expensas, mercator affectum ad injusta luera; iudex iniquus affectum ad prorogandas lites, usurarius affectum ad aliorum domos per luera usuraria evitendas. Circumcidere quisque cor suum, et ab eo omnes affectus pravo auferre debet. Hæc autem circumcisio perficitur *gladio meditationis*: meditare Christum, meditare paradysum, meditare infernum, et e corde tuo omnem pravum et inordinatum affectum facile eliminabis. Circumcisio spiritualis peragitur cultro petrino, idest Christo, de quo divus Paulus ait, quod *petra erat Christus* (1 Cor. 10); meditatio ergo Christi circumcisi, Christi crucifixi, Christi pauperis et Christi humilis est petrinus culter, quo illiciti omnes voluptatum, divitiarum et honorum affectus circumciduntur. Quis enim Christum nudum contemplatus, divitias ambiat? quis Christum opprobriis saturatum considerans, transituros mundi honores sitiatur? quis Christum flagellatum, spinis coronatum et crucifixum mente revolvens, prohibitis voluptatibus frui quærat? Nullus quidem; itaque sume gladium meditationis, sanctas Christi actiones meditare, ut scelerosos quosque affectus e corde tuo resecare valeas. Quod si gladius hic non sufficit, meditare paradisi delicias et inferni meditare supplicia. Mirabilem circumcisionem docuit Christus, dicens: *si manus tua, vel pes tuus scandalizat te, absconde eum et projice abs te. Si oculus tuus scandalizat te, erue eum et projice abs te* (Matt. 18). O admirabilem et maxime salutarem circumcisionem, qua docet nos ut socios, cognatos, amicos et alia quæcumque, etiam ipsi oculis chariora, si mores corrumpant, penitus abscondamus et fugiamus; hæc autem cultro meditationis paradisi et inferni sunt abscondenda; hic est culter quem Christus exhibet: *bonum tibi est, inquit, ad vitam ingredi debilem vel claudum, quam duas manus, vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum: bonum tibi est cum uno oculo in vitam intrare, quam*

duos oculos habentem, mitti in gehennam ignis (Ubi sup.). O peccator eundem sume cultrum, ut pravos affectus e corde tuo avellas; cogita paradisi gloriam et inferni pœnam; mente revolve quanta sint paradisi gaudia, quibus privaberis in æternum, nisi iniquos cordis tui affectus abscindas; in primis tartareas flammæ in mentem revoca, in quas, nisi te sic circumcidas, præcipitaberis dolore cruciandus sempiterno. Hæc cogita, hæc serio meditare, et dic in temetipso: melius est pravos cordis mei affectus abscindere, quam paradisi gloria privari et mitti in gehennam ignis. Ecce circumcisionem cordis; aliquid brevi dicamus *de circumcisione corporis per mortificationem faciendam*.

III PARS.

Circumcidenti sunt motus inordinati carnis nostræ gladio mortificationis.

Quando circumcidit seipsum Abraham, circumcidit etiam Ismaël filium suum et omnes vernaculos suos, omnesque servos suos emptitios. Sic iubet homo, qui vult spiritaliter circumcidi, non sua solum debet circumcidere peccata, ac pravos voluntatis affectus, qui quasi filii a voluntate libera nascuntur, inordinatos insuper circumcidere debet corporis sui motus, qui sunt quasi vernaculi et servi, quia caro et sensualitas rationi ancillari debent. Et hanc corporis circumcisionem necessariam docet divus Bernardus: *nos, inquit, circumcidi necesse est, non litera, sed spiritu; non uno membro, sed toto corpore simul* (ser. 1 de Circunc.). Protoparentis nostri peccatum non unicæ corporis nostri parti, verum toto corpori suum communicavit venenum: *universam, inquit sanctus Bernardus, occupat carnem; a planta pedis usque ad verticem, non est in nobis sanitas, nec est aliqua pars, quæ non tabida sit hoc veneno*: idcirco cum in totum corpus nostrum illapsa sit adamitici sceleris malignitas, totum etiam corpus circum-

cidendum est; circumcidendi sunt oculi, lingua, manus et omnia corporis membra; ac potissimum circumcidendi motus inordinati, quibus caro militat adversus animam et concupiscit adversus spiritum; hi comprimendi, et quantum fas erit, *mortificationis gladio* sunt abscidendi. Verum quidem quod quamdiu in hoc mundo vivimus, hi motus sensuales tolli totaliter nequeant: *motus illicitus carnis, quamdiu ipsa caro est, tolli non potest*, inquit sanctus Gregorius (in 1 Reg., c. 1): quilibet tamen contra inordinatos illos motus pugnare, illosque gladio mortificationis conterere, domare et pro viribus resecare debet: *conculca bestiales tuos motus*, ait sanctus Bernardus, *quia domari debent, ne dominari prevaleant, nisi conculcati fuerint, conculcabant te: nisi premantur, oppriment te* (ser. 4 Ascens.). Per baptismum tollitur quidem peccatum originale in se, non tollitur concupiscentia carnis, quæ ab hoc peccato ducit originem; non tolluntur interni carnis nostræ motus, qui a virtute avertunt et ad vitia trahunt. Cum autem advertit veterator satanas, hominem tales motus per severe mortificationis exercitium non comprimere, ipse illos magis movet et excitat in nobis: *fomites movet, laqueos parat* (S. Ambr., Offic. 10, 4), ad hoc, ut ad peccandum nos alliciat: ideo, ut de demone triumphemus, continua corporis mortificatione hi motus conculcandi et comprimendi sunt: *conculca bestiales tuos motus*. Intus in homine alii habentur motus rationis et alii motus sensualitatis; cum enim homo polleat appetitu rationali et appetitu sensitivo, uterque hic appetitus suos habet motus; ut autem homo recte ordinetur, appetitus rationalis Deo et appetitus sensitivus rationi subdatur oportet: *cum ratio dominatur, ordinatus homo dicendus est* (S. Aug. 1, de lib. arbit., 8). Ad hoc vero ut ratio his corporis motibus dominetur, per gravem et prudentem carnis mortificationem circumcidendi et domandi sunt: *domari debent, ne dominari prevaleant*. Quisque ergo gladium mortificationis sumat, ut hujusmodi motus comprimat: *mortificate ergo membra vestra, que sunt super terram* (Coloss. 3, 5). Carnis mortificationem multe nobis suadent rationes: mortificanda est,

inquit Thomas a Kempis, *quia quanto caro plus premitur, tanto spiritus plus eleatur (de discip. claustr. 2)*. Mortificanda est, quia, ut ait sanctus Nilus, *sicut hostis sublatus terrorem amplius non affert, corpus mortificatum animam non perturbat* (Orat. de gula). Mortificanda est, quia carnis maceratio minuitur concupiscentiæ, terrentur demones et pergratum Deo sacrificium offertur; verum potissima ratio, qua ad carnis mortificationem moveri debemus, est: quia *si ad celestia pervenire volumus, necesse est, ut passionem carnis mortificemus* (S. Greg. in 1 Reg., c. 5). Quam rationem sumit D. Gregorius ex D. Paulo, dicente: *si secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis* (Rom. 8, 13). Infensissimus salutis nostræ hostis est caro: quam nisi salubri et assidua mortificatione impugnaverimus, de nobis triumphabit, nosque ad tartara in æternum cruciandos pertrahet: mortificationi ergo corporis nostri sedulo incumbamus: *mortificate membra vestra*. Hæc est circumcisio spiritualis, cui perficienda non semel dumtaxat, aut bis, sed toto vitæ tempore incumbendum est: inordinati enim corporis nostri motus amputati repullulant, effugati redeunt, reaccenduntur extincti, et sopiti denuo excitantur: ideo gladius mortificationis nunquam est dimittendus, ast semper circumferendus: *semper mortificationem Jesu in corpore nostro circumferentes* (2 Cor. 4, 10). Non dicat quis: juvenis ego sum, ac proinde nondum venit hora mea, ut corporis mortificationem circumferam. Non est cur sic loquantur juvenes, cum doceat Spiritus sanctus; *bonum est viro, cum portaverit jugum ab adolescentia sua* (Thren. 3, 27). Sive ergo sis juvenis, sive non, inordinatos corporis tui motus variis mortificationibus compescere et circumcidere satage: *si ad motus passionum ex innata dispositione, aut assuefactione proclivior es, instantius pugna, ferentius ora, indefesse labora*, inquit Dionysius Carthusianus (exhor. ad Novit. a. 2). Et sanctus Gregorius asserit, ex corporis mortificationibus nullam aptiorem esse ad circumcidendos carnis nostræ motus, quam jejunium et abstinentiam: *motus carnis*

quasi in fugam vertitur, dum ipsa caro bene jejunando castigatur (Ubi sup.). Jamvero heu! quam pauci carnis suae motus comprimere et circumcidere satagunt! gula, luxuria et aliis corporis voluptatibus indulgent multi; pauci vero carnem suam circumcidere et crucifigere volunt. O homo, si Christi esse discipulus et regnum aeternum adipisci cupias, *post concupiscentias tuas non eas* (Eccli. 18, 30). Dura quidem est corporis mortificatio; durius erit paradiso in aeternum privari, et cum voluptuosis in inferno cruciari. Durum tibi est carnis illecebras frangere, creaturam quam diligis, abrenunciare, frenare gulam et carnis mortificationi vacare; o quam durius erit, igne tartareo torreri! Formidandum hunc ignem, omnesque inferni cruciatus crebro mente revolve et facile omnibus illicitis valedices delicias, ut carnis mortificationem sedulo secteris. *O utinam*, inquebat Sanctus Gryostomus, *in prandiis, et cœnis, et balneis, imo et ubique de gehenna disputatum esset!* (Hom. 31 in ep. ad Rom.). O utinam cujuslibet hominis menti firmiter infixâ et exarata esset gehennae cogitatio! Certo enim certus est, quod qui gehennae supplicia saepe et serio meditaretur, omne mortificationis genus facile ampleteretur. Gehennam ergo cogita, ut mortificationi adhaereas, et ut aeternam beatitudinem obtineas. *Amen.*

IN FESTO EPIPHANIAE.

CONCIO PRIMA.

Vidimus stellam ejus in Oriente et venimus adorare eum
(Math. 2).

Magna cum lætitia sacrum hunc diem sancta celebrat Ecclesia, quia in eo admirabilis Dei humanitatis manifestatio facta est. Paucissimis ab hinc diebus pro nobis homo fieri et nasci voluit; hodie vero vota votis accumulans, et gaudia gaudiis multiplicans, sese regibus orientalibus manifestavit: quod quidem maximum et singulare Dei erga nos extat beneficium, quia sicut parum prodesset homini, qui in fundo suo thesaurum haberet absconditum, si quonam loco lateret, ipse nesciret: *sapientia absconsa, et thesaurus incisus, quæ utilitas in utrisque?* (Eccli. 10). Ita et parum nobis profuisset, Christum qui thesaurus est inestimabilis, in hoc mundo nasci, si nobis ignotus mansisset. Apparuit ergo hodie gratia et benignitas Salvatoris nostri: hæc die se Gentilibus manifestare cepit; et ideo cum hæc sit dies Epiphaniæ, seu apparitionis, quid in ea apparuerit, congruum est ut inquiramus: *quoniam apparitionem hanc esse diximus, quid in ea appareat, dignum est, ut quaeramus* (S. Bern. ser. 3 de Epiph.). Verum est, quod mirabilia omnia, quæ in hoc die emicant, investigare foret impossibile; aliqua tantum ex multis seligemus, ut sanctos reges debito honore prosequamur et ut Regis regum Christi Domini gloriam propagemus. *Ave.*

Reges Magos mente intueor in Oriente; in urbe Jerosolyma et in spelunca Bethlehemitica eos considero; *in Oriente*, unde proficiscuntur; *in urbe Jerosolyma*, qua transeunt; et *in spelunca Bethlehemitica*, in qua Christum inveniunt. Hi reges